

OECD-FAO Agricultural Outlook 2009

Summary in Czech

Zemědělství – Výhled OECD-FAO na rok 2009

Přehled v českém jazyce

Stručný výhled

- Makroekonomická situace, z níž tento střednědobý výhled vychází, na základě střednědobých hospodářských předpovědí organizace OECD a Světové banky z prosince roku 2008, se neustále rychle vyvíjí z důvodu přetrvávající finanční a ekonomické krize. Kvůli neklidu v hospodářském prostředí je nutné základní předpovědi interpretovat obezřetně. Možné vlivy zhoršující se ekonomické krize na základní předpovědi byly v této zprávě analyzovány kvantitativně i kvalitativně, ačkoli posouzení celkového dopadu současného globálního propadu úvěrů a hospodářského zúžení zemědělských trhů přesahuje možnosti tohoto výhledu.

- Vyšší než očekávaná reakce na nabídku zemědělských komodit v loňském roce, zejména v rozvinutých zemích, a mnohem nižší ceny ropy se projevily výrazným poklesem cen komodit oproti jejich vysokým úrovním v letech 2007–2008. Přetrvávající oslabení ekonomiky obecně ještě více v příštích 2–3 letech utlumí ceny komodit, které s obnovou ekonomiky následně posílí.

- Situace se u různých komodit liší, ale průměrné ceny v reálných hodnotách (upravené o inflaci) na následujících 10 let jsou předpovídány na úrovních dekády předcházející maximum z let 2007–2008 nebo vyšší. Průměrné ceny plodin jsou v reálných

hodnotách předpovídány o 10–20 % vyšší oproti letům 1997–2006, přičemž se očekává, že reálné ceny rostlinného oleje budou vyšší o více než 30 %.

- U cen masa se neočekává, že v reálných hodnotách překročí průměr z let 1997–2006, přičemž snížená poptávka zákazníků na počátku období předpovědi bude podporovat obrat k levnějším druhům masa – drůbež bude upřednostňována před hovězím. Průměrné ceny mléčných výrobků v reálných hodnotách budou pravděpodobně v letech 2009–2018 oproti období 1997–2006 mírně vyšší, což je dáno růstem cen energií a rostlinného oleje. Nejzřetelnější bude nárůst průměrné ceny másla, a to o 12 %.

- Přes výrazný vliv světové finanční krize a ekonomického poklesu ve všech sektorech ekonomiky lze očekávat, že zemědělství na tom bude relativně lépe, a to následkem nedávného období relativně vysokých příjmů a na příjmu relativně nezávislé poptávce po potravinách.

- Globální ekonomické výhledy jsou nyní pesimističtější než v první části roku, kdy byl tento výhled sestavován. V reakci na to se tento výhled zaměřuje speciálně na odolnost zemědělství vůči ekonomické recesi. Analýza předpokládá, že pokud se ekonomické zotavení dostaví v průběhu 2–3 let, bude snížení cen zemědělských výrobků, výroby a spotřeby spojené s nižšími příjmy pravděpodobně mírné.

- Toto speciální zaměření umožňuje zhodnotit ještě hlubší a delší recesi s nižším HDP a příjmy než ve výchozím výhledu. Poptávka po živočišných výrobcích s vyššími náklady, např. hovězím mase, vepřovém mase a mléčných výrobcích, bude zasažena nejvíce. Ceny hovězího masa budou asi o 9 % nižší oproti výchozí předpovědi. Snížení cen plodin a biopaliv související se scénáři nižšího HDP bylo oproti snížení cen živočišných výrobků jen asi poloviční. Mezi obilninami nejvíce reagovaly na nižší úroveň HDP ceny kukuřice, což odráží její primární využití jako přísady do krmiv spíše než jako suroviny pro biopaliva.

- Speciální zaměření zahrnuje také přehled následků neklidu na finančních trzích a ekonomické krize na zemědělský průmysl, od vstupních dodavatelů po maloobchodní prodejce. Tento sektor prozatím recesi čelí poměrně dobře. Sektory níže v řetězci však mají potíže s přístupem k úvěrům. Finanční omezení mají na podniky výrazný vliv, a pokud budou přísné podmínky na úvěrovém trhu trvat i nadále, bude ohrožena životaschopnost podniků. V zemích OECD a mimo tuto oblast, které byly zařazeny do průzkumu, byl přístup k úvěrům považován za hlavní problém, a to zejména u menších zemědělských podniků.

- Speciální zaměření zkoumá také citlivost cen zemědělských výrobků vůči ceně ropy. Energie a ceny zemědělských výrobků se s nástupem průmyslového hospodaření, větší mírou zpracovávání

a větším objemem dopravy, společně s vytvořením průmyslu biopaliv (zejména u kukuřice a olejnatých a cukrových plodin), staly mnohem provázanější. Ceny ropy jsou velmi nestálé a některé předpovědi výrazně převyšují hodnoty používané v tomto výhledu.

- Cena ropy ve střednědobém horizontu, která je pro výchozí předpověď předpokládána, je o 60 % vyšší než průměrná cena v reálných hodnotách v období 1997–2006. Na konci období předpovědi pak nastává mírný nárůst na 70 USD za barel. Pokud ceny ropy stoupnou na úroveň 90 až 100 USD a více za barel (na úroveň, s níž pracoval loňský výhled), budou ceny zemědělských výrobků výrazně vyšší. Nejvyšší dopad to bude mít na plodiny; dojde zejména k omezení produkce plodin s vyššími vstupními náklady, ale také ke zvýšení poptávky po plodinách na výrobu biopaliv.

- Trhy s biopalivy jsou stále závislejší na vládou nařízeném povinném používání, ale předpovědi zůstávají nadál nejisté. Důvodem jsou různé nepředvídatelné faktory, například budoucí trend ceny ropy, změny v politických zásadách a vývoj technologie druhé generace. Dokud se cena ropy udrží na úrovni 60–70 USD, povětšinou předpokládané v tomto výhledu, budou biopaliva muset konkurovat relativně nízké ceně fosilních paliv, přestože je cena a výroba etanolu a bionafty podpořena dotačními programy. Předpokládané rychlé rozšíření výroby biopaliv tak, aby bylo dodrženo jejich povinné používání, bude mít i nadále inflační vliv na ceny takových plodin, jako jsou pšenice, kukuřice a olejnaté a cukrové plodiny.

- Jakmile nastane ekonomické oživení, bude většina růstu zemědělské výroby a spotřeby dosahováno v rozvojových zemích. To je zřejmě zejména u živočišných výrobků, kde jsou hlavními faktory růst příjmů a populace spolu s tendencí k přechodu na výživu s vyšším množstvím živočišných bílkovin a pokračující urbanizací.

- U většiny komodit je předpokládán růst dovozu i vývozu u rozvojových zemí vyšší než u zemí OECD. Klíčovým faktorem výhledu je pokračující expanze obchodu mezi jižními státy. Země OECD však budou mít i nadále dominantní postavení ve vývozu pšenice, hrubých zrn a veškerých mléčných výrobků.

- Loňský výhled se zaměřoval zejména na výrazné zvýšení cen potravin spojené s růstem cen komodit. I když ceny komodit od té doby poklesly, ceny potravin zůstaly v mnoha zemích vysoké. I přesto inflace cen potravin poklesla. Po dobu 3 a 6 měsíců před únorem roku 2009 se pokles indexů cen potravin v mnoha zemích zrychloval.

- Podle nedávné studie FAO, která pracuje s dlouhodobějšími předpověďmi populace a příjmů, bude nutné globální produkci potravin do roku 2030 zvýšit o více než 40 % a do roku 2050 o více než 70 % oproti průměrným úrovním v letech 2005–2007. Pro zemědělské využití je k dispozici významné množství další půdy. K současné 1,4 miliardy hektarů orné půdy lze přidat až 1560 milionů hektarů. Více než polovina této dostupné půdy se nachází v Africe a Latinské

Americe. V těchto oblastech se nachází nejvíce dostupné půdy, která má nejvyšší bonitu pro produkci deštěm zavlažovaných plodin. Z historického pohledu však bylo rozšiřování rozlohy orné půdy pomalé a zahrnutí více okrajové půdy do produkce může vyžadovat rozsáhlé investice a nižší výnosy, přičemž s sebou může nést i náklady v sociální oblasti a oblasti životního prostředí.

- Produktivita rostlinné i živočišné výroby v dlouhodobém pohledu stále roste, alespoň v těch nejproduktivnějších oblastech, a existuje zde značný potenciál pro další zvýšení v příštích 10–20 letech. Využití tohoto potenciálu vyžaduje vývoj a přizpůsobení nových technologií, růst veřejných výdajů na zemědělský výzkum se však zpomaluje. V mnoha oblastech, např. Střední a Východní Evropě a subsaharské Africe, lze produktivitu výrazně zvýšit i s využitím stávajících technologií při lepším přístupu ke vstupům, rozvoji infrastruktury a rozšiřujícím službám.

- Zemědělství se v zemích OECD podílí více než 40 % na spotřebě vody a její využití dále roste. 99 % tohoto využití je určeno k zavlažování a hlavní rozvojové země, jako jsou Čína a Indie, zavlažují rozsáhlé oblasti. FAO předpovídá výrazné zpomalení rozšiřování zavlažovaných oblastí, přičemž budoucí zemědělská výroba bude stále více podmíněna dostupností vody.

- V předpovědích budoucí výroby je také důležitým faktorem změna klimatu. Bude zcela zřejmě přispívat k rizikům nedostatku vody i výskytu a závažnosti záplav a pravděpodobně posune hranice výroby.

- Za tímto poměrně pozitivním výhledem na trhy se zemědělskými komoditami se skrývají znepokojivé zprávy týkající se hladu a zajištění potravin pro zhruba 1 miliardu lidí. Zajištění potravin se netýká pouze řešení naléhavých problémů v krátkodobém horizontu. Týká se také řešení dlouhodobých problémů zmírňování chudoby a hospodářského růstu. Součástí jejich řešení jsou vyšší investice do zemědělství, efektivnější rozvojová pomoc a reformy obchodních i domácích politik.

© OECD 2009

Tento přehled není oficiálním překladem OECD.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD: www.oecd.org/bookshop/

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci: e-mail: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku: www.oecd.org/rights/

